

4. Tourism statistics [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics

5. UNWTO Tourism Highlights 2014 [Electronic resource]. – Access mode : http://dtxtdq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights14_en.pdf

6. Visit Sweden. Eco-tourism [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.visitsweden.com/sweden/Things-to-do/Green-Sweden/Eco-tourism>.

УДК 338.48(540)

О. О. Лукашук – студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Передумови та чинники розвитку туризму в Індії на сучасному етапі

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Г. В. Копачинська – кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки*

Проаналізовано позитивні та негативні фактори розвитку туризму в Індії на сучасному етапі. Розглядається роль туризму в економіці Індії та основні його показники, а саме: привабливість серед туристів, кількість зайнятих у туристичній сфері, розвиток транспорту та ін.

Ключові слова: туризм, Індія, туристичні ресурси, туристична привабливість, туристичний ринок.

Lukashuk O. O. Background and Factors of Development of Tourism in India at Present Stage. The positive and negative factors of tourism development in India today are analyzed. The role of tourism in the economy of India and its main indicators, namely attraction among tourists, the number of employees in the tourism sector, the development of transport and others are considered.

Key words: tourism, India, tourist resources, tourist attraction, tourism market.

Актуальність дослідження полягає у необхідності вивчення Індії як одного з провідних туристичних центрів світу та пошуку нових перспективних видів розвитку туризму в державі.

Метою роботи є дослідження передумов та чинників розвитку туризму в Індії, а також аналізу показників її туристичної привабливості. Для досягнення поставленої мети розв'язувалися такі **завдання**: вивчити чинники розвитку туризму в державі; проаналізувати основні показники туристичної привабливості Індії.

Результати дослідження. Туризм є найдинамічнішою галуззю економіки, яка поєднує соціальні, культурні й екологічні аспекти та тісно взаємодіє з багатьма іншими сферами. Роль міжнародного туризму у світовій економіці постійно зростає й тому збільшується залежність національних економік від туристської діяльності.

Умовою розвитку туризму в країні є наявність туристичних ресурсів. Саме природний потенціал (31 % від усіх чинників, що впливають на рух туристичних потоків до країни) є головним критерієм туристичної привабливості країни. До нього

відносять: природні умови, екологічну ситуацію, наявність природних об'єктів й пам'яток, бальнеологічних курортів та санаторіїв, рідкісних видів флори та фауни. Іншими важливими туристичними ресурсами, які задовольняють туристичні потреби споживачів, є соціально-економічні показники, культура, традиції, історія, релігія, кухня, мистецтво тощо [5].

Крім туристичних ресурсів, туристична привабливість перебуває в прямій залежності від наявності якісної туристичної інфраструктури, цін, транспортної системи, сервісу, безпеки та проведення ефективною туристичної політики державою, яка повинна будуватися, виходячи з її внутрішніх специфічних умов й зовнішніх факторів та розглядатись як невід'ємна складова загальної політики держави.

Туризм є пріоритетним напрямом розвитку національної економіки та культури для Індії. Це зумовлено його динамічністю, високою прибутковістю та великим позитивним соціально-економічним й культурним впливом. Основною метою відвідування Індії туристами з різних регіонів світу є знайомство з культурою, історичними та природними пам'ятками та лікування нетрадиційними методами медицини. Значна географія Індії, велика кількість туристичних напрямів та маршрутів в країні дає чудову можливість вибору повноцінного відпочинку [8].

Таблиця 1

Основні чинники розвитку туризму в Індії *

Позитивні чинники	Негативні чинники
Екзотична тропічна природа, велика кількість унікальних природних об'єктів.	Економічна відсталість, невідповідність до прийому туристів, відсутність сервісу.
Багата культура.	Несприятлива демографічна ситуація.
Організація дрібних та дешевих розваг («велосипедний туризм»).	Мало готельних номерів, порівняно з міжнародними стандартами.
Віддаленість від основних туристичних регіонів (Європа, Америка).	Низький освітній та культурний рівень населення (мало хто може вільно висловлюватися англійською мовою, попри її вивчення протягом багатьох років у школі).
Велика, містка для прийому туристів територія.	Низький рівень поширення банкоматів.
Значне різноманіття та багатство природних ландшафтів і рекреаційних ресурсів.	
Розміщення найважливіших світових святинь та центрів паломництва.	
Етнічна строкатість населення країни.	

* Складено за: [7].

Згідно даних, поданих у табл. 1, можна зробити висновок, що крім достатньої кількості позитивних факторів розвитку туризму в Індії, існує також низка негативних. Наприклад, неактивна демографічна політика, що призводить до високої народжуваності, збільшення кількості багатодітних сімей, знижує ефективність економічного розвитку, навіть при відносно високих темпах зростання ВВП, сприяє збереженню високого рівня безробіття та низької якості життя. Така ситуація негативно позначається на розвитку в'їзного туризму, адже попит на подорожі є вищим тоді, коли вищий освітній та культурний рівень населення в країні. Незважаючи на негативні фактори розвитку туризму, Міністерство туризму Індії розробляє основні засади національну політику по розвитку й просуванню туризму, шляхом консультацій і співпраці з центральними агентствами, урядами штатів і

союзних територій, а також із приватним сектором. Великі зусилля робляться, щоб розвивати нові види туризму, такі як сільський, круїзний, медичний та екологічний.

Загалом на сучасному етапі рівень розвитку туризму в Індії можна оцінити за певними показниками. Індія приваблює туристів, саме тому займає за цим показником 9-те місце у світі.

За кількістю працівників, зайнятих у туристичній сфері країна посідає 2-ге місце у світі. Індустрією туризму в Індії займається велика кількість людей, як кваліфікованих, так і некваліфікованих. У цій галузі працює майже 40 млн осіб. Це 7,9 % від усього економічно активного населення країни [3].

За конкурентоспроможністю в ціновій політиці у сфері туризму Індія посідає 28 місце у світі, а за розвитком повітряного транспорту 39 місце та 43 місце за наземними видами транспорту.

За прогнозами експертів Індія збереже за собою високі позиції в темпах зростання туристичних показників і протягом наступних років. Туризм в Індії – це прибуткова галузь економіки. Він є другим за величиною джерелом надходження іноземної валюти до країни. За даними World Travel and Tourism Council туризм приносить у бюджет Індії щорічно 100 млрд доларів США, що становить 6,4 % від ВВП країни. Цей сектор економіки щорічно зростає на 7 %.

Основним туристичним ринком для Індії є розвинуті країни Європи: Великобританія – найбільша частка (34 %), Франція, Нідерланди, Бельгія, скандинавські країни, а також США, Канада, Нова Зеландія [7].

Висновки. Туризм відіграє значну роль в економіці Індії. Країна має багато ресурсів, які роблять її міжнародний туризм привабливим, а саме: багата історія, культура, світові центри паломництва, географічне розмаїття, значний розвиток лікувального туризму та ін. Це дає змогу Індії залишатись одним зі світових лідерів у привабливості серед туристів, наданні туристичних послуг та отриманні доходів від туризму.

Джерела та література

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
2. Аксенова Л. Страны мира: энциклопедия / [Л. Аксенова, Т. Галкина, Г. Гладкевич, А. Горкин, В. Стрелецкий, С. Тархов] ; ред. А. Горкин. – М. : Росмэн-Пресс, 2006. – 296 с.
3. Гладкий Ю. Н. Экономическая и социальная география зарубежных стран : учебник / Ю. Н. Гладкий, В. Д. Сухоруков. – М. : Гардарики, 2008. – 464 с.
4. Горячкина Т. В. Страны мира: современный справочник: 220 стран, включая флаги / Т. В. Горячкина, И. Р. Ярич. – М. : ПрофиКС, 2008. – 608 с.
5. Гриненко Г. В. Хрестоматия по истории мировой культуры / Г. В. Гриненко. – М. : Юрайт, 1998. – 669 с.
6. Зорина Г. И. Основы туристской деятельности / Г. И. Зорина. – Н., 2001. – 121 с.
7. Максаковский В. П. География. Экономическая и социальная география мира : учебник для 10 кл. / В. П. Максаковский. – М. : Просвещение, 2009, 2012. – 397 с.
8. Семенов В. І. Туризм в Індії / В. І. Семенов. – К., 2004. – 154 с.
9. Ульциферов О. Г. Индия. Карманная энциклопедия / О. Г. Ульциферов. – М. : Изд. дом «Муравей-Гайд», 1999. – 432 с.